

Atlīdzības regulējuma izmaiņas no 2022. gada 1. jūlija

Publicēts: 27.06.2022.

2022. gada 1. jūlijā stāsies spēkā grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā (turpmāk – Atlīdzības likums), kuru mērķis ir uzlabot valsts pārvaldes darba efektivitāti un kvalitāti, īstenojot atlīdzības sistēmas reformu.

Izmaiņas mēnešalgu skalā:

Atlīdzības reforma paredz mainīt mēnešalgu skalu tā, lai valsts pārvaldē nodarbinātā atalgojums vidēji līdzinātos 80 % no privātā sektora atbilstošo amatu atalgojuma.

Virzot atlīdzības reformu, tās sākotnējam posmam netika piešķirts papildu finansējums. Līdz ar to iestādēm, veicot iekšējas reformas jāmēģina rast savā budžetā papildu resursi, kurus novirzīt nodarbināto atlīdzības palielināšanai. 2023. gada laikā Valsts kanceleja gatavos informatīvo ziņojumu par papildu nepieciešamo finansējumu atlīdzības reformas tālākai ieviešanai, kurā lēmums būs Ministru kabinetam, kā arī gala lēmums būs Saeimai, skatot budžeta projektus turpmākajiem gadiem.

Lai noteiktu jaunās mēnešalgas, iestādēm jāpārklasificē amati un jāizvērtē nodarbinātā kvalifikācijas un kompetences, darba snieguma līmenis un regulārais darba apjoms.

Minētais veicams saskaņā ar [Ministru kabineta 2022. gada 26. aprīļa noteikumiem Nr. 262 "Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, amatu klasifikācijas un amatu apraksta izstrādāšanas kārtība"](#) un [Ministru kabineta 2022. gada 21. jūnija noteikumiem Nr. 361 "Noteikumi par valsts institūciju amatpersonu un darbinieku darba samaksu un tās noteikšanas kārtību, kā arī par profesijām un specifiskajām jomām, kurām piemērojams tirgus koeficients"](#)

[Informācija par valsts tiešo pārvaldes iestāžu Valsts kancelejai iesniegtajām un izskatītajām amatu klasifikācijām.](#)

Jaunajā mēnešalgu skalā ir definēts diapazons - minimums, viduspunkts un maksimums. Skalas ietvaros ir jāatrodas nodarbinātā mēnešalgai.

Salīdzinot ar šobrīd spēkā esošo mēnešalgu skalu, ir veiktas izmaiņas mēnešalgu grupu skaitā: izslēgta pirmā mēnešalgu grupa, jo tajā bija iekļauts tikai vienas amatu saimes viens līmenis. Tādējādi pārējās mēnešalgu grupas ir pārnumurētas, proti, mēnešalgu grupa, kas Atlīdzības likumā šobrīd ir 2. no 1. jūlija ir 1. mēnešalgu grupa; mēnešalgu grupa, kas Atlīdzības likumā šobrīd ir 9., no 1. jūlija būs 8. utt. Tāpat skala ir papildināta ar divām papildu grupām iestāžu vadītāju amatiem.

Skalas minimums nozīmē, ka vēlams, lai nodarbināto atlīdzība nebūtu zemāka par šo līmeni, tomēr tas var nebūt iespējams uzreiz. Ja esošā mēnešalga ir zemāka par šo līmeni, iestādei jāizstrādā plāns mēnešalgu pakāpeniskai iekļaušanai skalas ietvaros. Skalas minimums ir par 30 % zemāks par viduspunktu. Norādāms, ka skalas minimumu valsts pārvaldē iecerēts sasniegt pakāpeniski līdz 2027. gadam.

Skalas viduspunkts ir vēlmais mēnešalgas līmenis, kas atbilst valsts pārvaldē nodarbināto mērķa mēnešalgas līmenim – 80 % (vidēji) no līdzīgas vērtības amatu pamatalgas darba tirgū. Būtu jāvirzās, lai nākotnē lielākā daļa nodarbināto (līdz 70% iestādē strādājošo) saņemtu mēnešalgu, kas ir pietuvināta šim skaitlim, tādējādi nodrošinot līdzīgu atalgojumu par līdzīgas vērtības darbu.

Skalas maksimums ir maksimālās iespējamās mēnešalgas līmenis, kuru nedrīkst pārsniegt, izņemot gadījumus, kad tiek piemērots tirgus koeficients. Virs viduspunkta, nepārsniedzot maksimumu, būtu jāatrodas "atslēgas cilvēku" un augstākās kvalifikācijas speciālistu un vadītāju mēnešalgām, ieteicams – ne vairāk par 15-30 % no kopējā nodarbināto skaita iestādē.

Algu skala tiek izteikta koeficientos, taču ar piesaisti bāzes mēnešalgai, kas katru gadu mainīsies atbilstoši valsts ekonomiskajai attīstībai. Tas nozīmē, ka turpmāk neveidosies situācija, kad ilgstoši atalgojuma maksimālie apmēri netiek pārskatīti un to pārskatīšanai ir nepieciešams politisks lēmums.

Informācija par bāzes mēnešalgu 2022. un 2023. gadam, kā arī skala izteikta *euro* pieejama tīmekļvietnes sadaļā [Dati par darba samaksu un nodarbinātajiem valsts pārvaldē.](#)

Iestāde, veidojot savu atalgojuma sistēmu, noteiks kritērijus mēnešalgas noteikšanai diapazona ietvaros.

Norādāms, ka iestādes līdz 2022. gada beigām var izstrādāt savus darba samaksas sistēmas nolikumus.

Tirgus koeficients:

Tirgus koeficients ir mēnešalgas reizinātājs, kuru piemēro darba tirgū pieprasītāko, nepietiekami pieejamu attiecīgās profesijas vai specifisku jomu speciālistu mēnešalgas palielināšanai, lai pielāgotu mēnešalgas līmeni darba tirgus tendencēm noteiktā periodā.

Profesijas un specifiskās jomas, kurām piemērojams tirgus koeficients, noteiktas [Ministru kabineta 2022. gada 21. jūnija noteikumos Nr. 361 "Noteikumi par valsts institūciju amatpersonu un darbinieku darba samaksu un tās noteikšanas kārtību, kā arī par profesijām un specifiskajām jomām, kurām piemērojams tirgus koeficients"](#)

Tirgus koeficientu nosaka robežās līdz 1,5 (*palielinot mēnešalgu līdz 50 %*).

To varēs piemērot ne vairāk kā 15 % no kopējā nodarbināto skaita (*institūcijās, kuras nodrošina pakalpojumu sniegšanu valsts un pašvaldību institūcijām pārresoru līmenī, šādu amatpersonu (darbinieku) īpatsvars nedrīkst pārsniegt 30 %*).

Piemēroto tirgus koeficientu pārskata ne retāk kā reizi divos gados.

Izmaiņas piemaksās:

Nebūs piemaksa par vakanta amata pienākumu pildīšanu valsts pārvaldē (*izņēmums, par vakanta amata pildīšanu piemaksa paliek ārstniecības personām, kā arī prokuroram, kurš stažējas augstāka līmeņa prokurora amatā, kas ir vakants*). Valsts pārvaldē varēs maksāt piemaksu par aizvietošanu vai papildu pienākumu pildīšanu (līdz 30 % no mēnešalgas).

Nebūs vairs speciālā piemaksa līdz 100 % par valsts vai pašvaldības institūcijai būtisko funkciju nodrošināšanu vai stratēģiski svarīgu mērķu īstenošanu.

Piemaksa par personīgo darba ieguldījumu un kvalitāti pārveidota par piemaksu par ieguldījumu iestādes stratēģisko mērķu sasniegšanā (līdz 30 % no mēnešalgas). Šo piemaksu regulāri pārskata – ne retāk kā reizi gadā.

Jauna piemaksa izmeklētājiem (iekšlietu resorā, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā, Valsts ieņēmumu dienestā) un prokuroriem – par procesuālo darbību veikšanu liela apjoma vai juridiski sarežģītās smagu vai sevišķi smagu noziegumu lietās (līdz 30 % no mēnešalgas). Šo piemaksu regulāri pārskata – ne retāk kā reizi gadā.

Ir mazināta maksimālo piemaksu kopsumma, ko nodarbinātais var saņemt – *piemaksa par papildu darbu un piemaksa par nozīmīgu ieguldījumu (t.sk. piemaksa par procesuālo darbību veikšanu liela apjoma vai juridiski sarežģītās smagu vai sevišķi smagu noziegumu lietās) nedrīkst pārsniegt 30 procentus no mēnešalgas, izņemot tās amatpersonu grupas, kam šobrīd jau regulējums nosaka piemaksu par papildu darbu maksimālo apmēru 50 procentu apmērā - šīm amatpersonām piemaksu kopsummas maksimālais apmērs būs 50 procenti (ārstniecības personas) vai līdz amatpersonai noteiktai mēnešalgai (karavīri un amatpersonas ar speciālo dienesta pakāpi, kuras saņem piemaksu par papildu pedagoģisko darbu)*.

Izmaiņas pabalstos:

Atvaļinājuma pabalsts – turpmāk tā lielums tiks noteikts, ņemot vērā pašas valsts vai pašvaldības institūcijas noteiktos kritērijus. Nebūs vairs obligāti jāņem vērā arī nodarbinātības ilgums valsts vai pašvaldības institūcijā un darba izpildes rezultāti.

Palielināts atlaišanas pabalsta apmērs, izbeidzot amata (dienesta, darba) tiesiskās attiecības pēc savstarpējās vienošanās – līdz viena mēneša vidējās izpeļņas apmēram.

Atlaišanas pabalstu vienas mēnešalgas apmērā izmaksās arī Valsts prezidenta kancelejas vadītājam un viņa vietniekam, Satversmes tiesas tiesneša palīgam, Satversmes tiesas priekšsēdētāja padomniekam un palīgam (*likumā noteiktajos gadījumos*).

Atlaišanas pabalstu triju mēnešalgu apmērā izmaksās arī Saeimas ievēlētai, apstiprinātai vai ieceltai amatpersonai un Ministru kabineta ieceltai vai apstiprinātai, vai ministra ieceltai amatpersonai (*likumā noteiktajos gadījumos*).

Papildu izmaiņas:

palielināts kompensācijas apmērs par dzīvojamās telpas īres izdevumiem un komunālajiem maksājumiem (līdz 250 *euro*);

veselības apdrošināšanas prēmija nedrīkstēs pārsniegt normatīvajos aktos par iedzīvotāju ienākuma nodokli noteikto apmēru (*šobrīd nedrīkst pārsniegt pusi no normatīvajos aktos par iedzīvotāju ienākuma nodokli noteiktā apmēra*);

prokuroriem naudas balvas vairs netiks maksātas;

precizēts ģimenes locekļu uzskaitījums, papildinot ar “mazbērns”, “pusmāsa” un “pusbrālis”;

Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonām, kuras ir iesaistītas izmeklēšanas darbību veikšanā īpaši sarežģītās, smagu vai sevišķi smagu starpreģionāla vai starptautiska rakstura noziegumu lietās, maksimālo mēnešalgu nosaka atbilstoši rajona (pilsētas) prokurora mēnešalgai;

precizēts regulējums par atlīdzību, kas maksājama no sadarbības līgumiem ar Eiropas Savienības vai tās dalībvalsts institūcijām un par piedalīšanos ārvalstu finanšu instrumentu projektos (*Atlīdzības likuma 3. panta piektās daļas 7. punkts un sestā daļā*);

piemaksa par nakts darbu 75 % apmērā tiks maksāta arī medicīnas asistentiem par darbu neatliekamās medicīniskās palīdzības sniegšanā.

Turpmākās darbības:

Valsts kanceleja līdz 2023. gada 1. jūlijam sagatavos un iesniegs izskatīšanai Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par situāciju atlīdzības jomā valsts tiešās pārvaldes iestādēs un piedāvās iespējamo risinājumu pakāpeniskai atlīdzības fondu izlīdzināšanai, ceļot atlīdzības līmeni tām iestādēm, kurām tas ir nepietiekams.

<https://www.mk.gov.lv/lv/atlidzibas-regulejuma-izmainas-no-1-julija>